

UŻYWANIE i POSTAWY WOBEC SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH W POPULACJI GENERALNEJ W 2013 ROKU¹.

Artur Malczewski, Anna Misiurek
Centrum Informacji o Narkotykach i Narkomanii
Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii

Wstęp

Badania dotyczące rozpowszechnienia używania substancji psychoaktywnych odgrywają istotną rolę w procesie monitorowania problemu narkomanii, a co za tym idzie, uzupełniają dostępną wiedzę o nowe informacje na temat narkotyków i zjawisk z nimi związanych. Sprzyja to planowaniu działań oraz konstruowaniu strategii mających na celu przeciwdziałanie narkomanii. Przedmiotem pomiaru są niekiedy także postawy wobec narkotyków i narkomanii, których wyniki pozwalają określić stopień poparcia liberalizacji prawa narkotykowego. W niniejszym artykule omówione zostaną obie te kwestie.

W połowie 2013 r. przeprowadzone zostało badanie ilościowe na reprezentatywnej próbie Polaków powyżej 15 roku życia. Część terenową zrealizowała firma TNS Polska, kwestionariusz zaś został przygotowany przez CINN KBPN. Badanie zrealizowano techniką CAPI, w ramach projektu OMNIBUS, za pomocą wywiadów osobistych (face-to-face), w domach respondentów. Cechą charakterystyczną badań omnibusowych, wykorzystywanych m.in. w marketingu, jest to, iż w ramach jednego kwestionariusza zadaje się pytania z wielu różnych dziedzin życia. Wyniki badań Omnibusowych dotyczących używania substancji psychoaktywnych z reguły są niższe niż w przypadku badań dotyczących tylko uzależnień. Ostatnie badanie dotyczące uzależnień behawioralnych oraz narkotyków zostało przeprowadzone w 2012 roku przez Fundację CBOS².

Próba badawcza i analizy

---

¹ Artykuł ukazał się w Serwisie Informacyjnym NARKOMANIA nr 4 (68) z 2014 roku
² Wyniki badania zostały opublikowane w Serwisie Informacyjnym NARKOMANIA nr 1 (61) z 2013 roku.

Badanie przeprowadzone w czerwcu 2013 r. objęło reprezentatywną próbie mieszkańców Polski (N=1000). Respondenci pytani byli o doświadczenia związane z używaniem poszczególnych, wymienionych z nazwy substancji w trzech przedziałach czasowych - w ciągu ostatnich 30 dni, 12 miesięcy oraz kiedykolwiek w życiu. Są to typowe przedziały będące europejskim standardem w badaniach ankietowych. Używanie substancji kiedykolwiek w życiu określa poziom eksperymentowania z narkotykami - respondenci mogli mieć jednorazowy kontakt z daną substancją lub używać narkotyku wiele lat przed badaniem. Pytanie to pozwala na uchwycenie używania większości narkotyków, których poziom rozpowszechnienia jest o wiele niższy w przypadku pytań o ostatnie 12 miesięcy lub 30 dni przed badaniem. Wyniki dotyczące używania w ciągu 12 miesięcy przed badaniem odnoszą się do tzw. *aktualnego używania*, natomiast używania w ciągu 30 dni – *używania bieżącego*. W niniejszej analizie skoncentrowano się na czterech substancjach z najwyższymi wskaźnikami rozpowszechnienia używania: leków uspokajających i nasennych, „dopalaczy” (nowych substancji psychoaktywnych), marihuany oraz stymulantów. Na podstawie danych analizowano zależności pomiędzy używaniem substancji psychoaktywnych a następującymi zmiennymi: płcią, wiekiem (siedem grup wiekowych), wielkością miejscowości (cztery kategorie: wieś, miasta: do 100 tys., od 100 do 499 tys., powyżej 500 tys.) oraz wykształceniem (podstawowe, zasadnicze zawodowe, średnie, wyższe). W badaniu zapytano i nieistniejącą substancję astrolit, w celu sprawdzenia wiarygodności odpowiedzi.

Tabela. 1. Używanie substancji psychoaktywnych kiedykolwiek w życiu, w ciągu ostatnich 12 miesięcy i w ciągu ostatnich 30 dni w 2013 r. (%)³

Substancja	Kiedykolwiek w życiu	W ciągu ostatnich 12 miesięcy	W ciągu ostatnich 30 dni
Jakikolwiek narkotyk	7,1	2,5	1,5
Marihuana/haszysz	6,6	2,4	1,1
LSD/ grzyby halucynogenne	1,3	0,4	0,2
Amfetamina	2,1	0,4	0,4
Ecstasy	1,6	0,5	0,3
Koaina/crack	1	0,4	0,2
Astrolit	0,4	0,3	0,2
Heroina	0,6	0,3	0,1
Metadon	0,4	0,2	0,2
Kompot	0,5	0,2	0,1
Sterydy anaboliczne	0,9	0,3	0,2
Substancje wziewne	0,6	-	-
Leki uspokajające lub nasenne	11,6	3,7	1

Źródło: opracow. własne, CINN KBPN

Używanie „dopalaczy” na niskim poziomie

Monitorowanie rozpowszechnienia używania „dopalaczy” z wykorzystaniem badań ankietowych wśród młodzieży oraz badań populacji generalnej rozpoczęto w 2008 r. Dynamiczny rozwój sklepów z „dopalaczami” w latach 2008-2010 przełożył się na wzrost używania nowych substancji psychoaktywnych. Wyniki omawianego badania wskazują na niewielki poziom używania nowych substancji psychoaktywnych w Polsce. Do przynajmniej jednorazowego kontaktu z „dopalaczami” przyznało się 2%

³ Zmienna *jakikolwiek narkotyk* została utworzona na podstawie odpowiedzi respondentów, którzy w pytaniach odnoszących się do określonych substancji psychoaktywnych wskazali chociaż raz odpowiedź „tak” w przypadku następujących kategorii odpowiedzi: *kiedykolwiek w życiu, w ciągu ostatnich 12 miesięcy, w ciągu ostatnich 30 dni*. Do zmiennej *jakikolwiek narkotyk* włączone zostały następujące środki: marihuana, haszysz, LSD, amfetamina, grzyby halucynogenne, ecstasy, kokaina, crack, heroina, metadon oraz polska heroina (tzw. kompot).

respondentów, przy czym po „dopalacze” w nieznacznym stopniu częściej sięgali mężczyźni (3%) niż kobiety (2%). Używanie nowych substancji psychoaktywnych zadeklarował prawie co dwunasty badany w grupie wiekowej 20-24 lat (8%). Był to największy odsetek w analizowanych grupach wiekowych. O połowę mniejszy odsetek odnotowano wśród osób w wieku 15-19 lat (4%). W pozostałych kohortach wiekowych odsetki wahały się od 3% (25-34 lata) do 0% (55-64 lata). W ciągu ostatniego roku przed badaniem „dopalaczy” używał 1% badanych, ten sam wynik obserwuje się w przypadku wskaźników dotyczących ostatniego miesiąca, wskazuje to na niski poziom aktualnego używania. Dla osób w wieku 15-34 lat wskaźnik używania w ciągu ostatniego roku wyniósł 1,7%. Analiza miejsca zamieszkania respondentów deklarujących chociaż jednorazowy kontakt z „dopalaczami”, pozwala stwierdzić, że największy odsetek odpowiedzi odnotowano w miastach do 100 tysięcy mieszkańców (3%) a najmniejszy w miastach powyżej 500 tysięcy (1%). Jeśli przyjrzymy się wykształceniu osób sięgających po nowe substancje psychoaktywne, to najwyższy odsetek odnotowano wśród osób z wyższym wykształceniem (3%), najmniejszy zaś u badanych z wykształceniem podstawowym (1%).

W 2014 r. w Europie, na zlecenie Komisji Europejskiej, przeprowadzono badanie wśród osób pomiędzy 15 a 24 rokiem życia. Wyniki dotyczące używania dopalaczy w w/w projekcie nieznacznie różniły się od wyników uzyskanych w badaniu omnibusowym, zrealizowanym na zlecenie CINN KBPN. Zgodnie z wynikami Omnibusa, kontakt z „dopalaczami” zadeklarowało 8% badanych w wieku 15-24 lata, podczas gdy w badaniu europejskim wskaźnik ten wyniósł niewiele ponad 6%. Ze względu na różnice w metodologii nie można jednakże do końca porównywać wyników tych badań. Widać jednak wyraźnie, że po „dopalacze” sięgają przede wszystkim młode osoby.

Używanie amfetaminy

Polska obok Holandii oraz Belgii jest jednym z czołowych producentów amfetaminy w Europie. Substancja ta jest najpopularniejszym stymulantem nie tylko w Polsce, ale także w krajach skandynawskich. W 2013 r., w wyniku działań Policji, zabezpieczono ponad 675 kg tego narkotyku, tj. prawie o 60 kilogramów więcej niż w 2012 r. W ramach artykułu 62 Ustawy narkotykowej, Policja dokonała 6 149 konfiskat amfetaminy co stanowiło 16% wszystkich spraw z tego artykułu w 2013 r. Artykuł 62 dotyczy posiadania narkotyków i stanowi połowę wszystkich przestępstw

stwierdzonych w Polsce. Co roku Policja wykrywa ok. 15-16 nielegalnych laboratoriów narkotyków syntetycznych, głównie amfetaminy. Zgodnie z danymi uzyskanymi w Omnibusie 2% respondentów używało amfetaminy kiedykolwiek w życiu (taki sam odsetek kobiet i mężczyzn – 2%). W ciągu ostatniego roku odsetek ten był niewielki i wyniósł 0,4%. Wśród młodych dorosłych (15-34 lata) wskaźnik używania aktualnego wynosił natomiast 1,2%.

Najwyższe wskaźniki rozpowszechnienia amfetaminy odnotowano wśród osób w wieku 20-24 lata (7%), z wyższym wykształceniem (5%) oraz w miastach do 100 tysięcy mieszkańców lub powyżej 500 tysięcy (3%). Amfetamina jest o wiele bardziej popularnym narkotykiem wśród osób używających narkotyki w iniekcjach. Według danych pochodzących z badań CINN z 2012 r., połowa iniekcyjnych użytkowników narkotyków używała amfetaminy w ciągu ostatniego miesiąca.

Leki uspokajające i nasenne

Badania rozpowszechnienia substancji psychoaktywnych wskazują, iż Polska należy do grupy państw o najwyższych wskaźnikach używania leków nasennych i uspokajających przyjmowanych bez przepisu lekarza. Trend ten obserwuje się zarówno w grupie dorosłych Polaków, jak i wśród młodzieży (por. ESPAD, badania CINN KBPN – 2008-2010). Wyniki Omnibusu z 2013 r. również potwierdzają tę tendencję. Spośród wszystkich analizowanych substancji najwyższe wskaźniki odnotowano w przypadku leków uspokajających i nasennych przyjmowanych w celach pozamedycznych. Eksperymentowanie z tymi środkami zadeklarowało w 2013 r. 12% respondentów, przy czym w grupie kobiet odsetki te były wyższe o pięć punktów procentowych, niż w grupie mężczyzn. Nieco niższe wskaźniki używania wśród mężczyzn odnotowano także w przypadku przyjmowania leków w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed badaniem. Kontakt z lekami deklarowały częściej osoby w średnim wieku - 35-44 oraz 45-54 lata (odsetki odpowiedzi dla kategorii „kiedykolwiek w życiu” wynosiły odpowiednio: 13% oraz 15%); najniższe odsetki zanotowano zaś w najmłodszych kohortach wiekowych (po 7% w grupach 15-19 oraz 20-24 lata). W przypadku używania aktualnego nie zauważono istotnych różnic pomiędzy poszczególnymi przedziałami. Po leki w celach pozamedycznych w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem sięgali najczęściej najmłodszy uczestnicy badania (3%) oraz osoby z przedziału 45-54 lata (2%). Wśród młodych dorosłych (15-34 lata) wskaźnik aktualnego używania wynosił natomiast niewiele ponad 3%. Zmienną

różnicującą wskaźniki używania środków uspokajających oraz nasennych jest również wielkość miejscowości zamieszkania badanych. Prawie 15% osób deklarujących stosowanie w/w leków pochodzi z dwóch kategorii miejscowości: miasta do 100 tys. mieszkańców oraz miasta 100-499 tys. mieszkańców. W przypadku używania aktualnego oraz bieżącego wskaźniki te są wyrównane we wszystkich klasach wielkości i wahają się od 3% do 5% w przypadku ostatnich 12 miesięcy oraz od 0% do 2% w ciągu ostatnich 30 dni.

Należy jednak zwrócić uwagę na treść zadawanych w omawianym badaniu pytań. Wyżej opisane wyniki dotyczyły odpowiedzi na pytanie „Czy zdarzyło się Panu(i) używać kiedykolwiek leków uspokajających i nasennych bez przepisu lekarza?”⁴. Jest ono zgodne z metodologią międzynarodowych badań ESPAD i stosowane w kolejnych falach projektu. W kwestionariuszu badania omnibusowego, przeprowadzonego na zlecenie CINN KBPN, umieszczono dodatkowy moduł pytań dotyczących stosowania leków nasennych oraz uspokajających bez przepisu lekarza. W pierwszej kolejności respondenci odpowiadali na pytanie „Czy zdarzyło się Panu(i) kiedykolwiek używać bez zalecenia lekarza, leków uspokajających lub nasennych, dostępnych na receptę?”⁵; następnie mieli możliwość wpisania nazwy środków, których zażywanie zadeklarowali. Odsetki odpowiedzi na zadane powyżej pytania różnią się od wyników dotyczących eksperymentowania z lekami, uzyskanych z pytania ESPAD. Ponad 5% respondentów przyznało, iż eksperymentowało ze środkami uspokajającymi oraz nasennymi dostępnymi na receptę bez zalecenia lekarza. Wskaźniki dla używania aktualnego oraz bieżącego wynosiły w przybliżeniu odpowiednio 3% i 1%.

Dodatkowy moduł dot. leków w kwestionariuszu dodano, aby zweryfikować jakiego rodzaju leki są przyjmowane przez ankietowanych – głównym celem tego pytania było bowiem uchwycenie wyłącznie tych osób, które używają dostępnych na receptę środków nasennych i/lub uspokajających bez zalecenia lekarza. W poprzednich falach Omnibusa respondenci deklarowali używanie farmaceutyków dostępnych bez recepty, typu Persen, Nervosol czy Kalms (por. badanie z 2009 r.). W 2013 r. wśród odpowiedzi badanych również pojawiły się ogólnodostępne środki o działaniu uspokajającym i/lub nasennym (ok. 1% osób, które udzieliły odpowiedzi na powyższe pytanie), ok. 3%

---

⁴ Pytanie to dotyczyło również używania leków uspokajających i nasennych w ciągu ostatnich 12 miesięcy oraz 30 dni przed badaniem.

⁵ Pytanie to dotyczyło również używania leków uspokajających i nasennych w ciągu ostatnich 12 miesięcy oraz 30 dni przed badaniem.

ankietowanych nie potrafiło podać nazwy przyjmowanego leku, natomiast 2% wskazywało na leki dostępne na receptę (np. Relanium, Xanax czy Diphergan).

Rozbieżności w wynikach tych dwóch pytań pokazują z jaką ostrożnością należy podchodzić nie tylko do badania wskaźników dotyczących stosowania leków uspokajających i nasennych, ale także ich interpretacji. Analiza wyników powinna opierać się nie tylko na wskaźnikach liczbowych, ale także na weryfikacji odpowiedzi udzielonych przez respondentów – pozwoli to na kontrolę odpowiedzi odnoszących się do suplementów diety czy leków OTC.

Marihuana i haszysz

Marihuana zaliczana jest do najbardziej rozpowszechnionych substancji w Polsce. W 2013 r. Policja dokonała 29 544 konfiskat marihuany w ramach artykułu 62 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. Stanowiło to 79% wszystkich przestępstw stwierdzonych z tego artykułu. W efekcie prowadzonych przez Policję oraz Straż Graniczną działań w Polsce zabezpieczono 208 394 gramy haszyszu oraz 1 232 834 gramy marihuany. Policja wykryła ponadto 1 246 nielegalnych upraw marihuany oraz zabezpieczyła 68 555 roślin. Według danych uzyskanych w wyniku badania jej używanie wynosiło w 2013 r. 7%; kontakt z nią w ciągu ostatnich 12 miesięcy oraz 30 dni przed badaniem zadeklarowało odpowiednio 2% i 1% respondentów.

Wyższe odsetki odpowiedzi obserwuje się w przypadku mężczyzn – do eksperymentowania z przetworami konopi przyznało się 10% oraz 4% kobiet. Różnicę w wynikach dotyczących używania marihuany odnotowuje się również w przypadku kategorii „ostatnie 12 miesięcy” (4% - mężczyźni; 1% - kobiety). Po przetwory konopi częściej sięgają ludzie młodzi, przy czym najwyższe wskaźniki eksperymentowania odnotowuje się w grupach 20-24 oraz 25-34 lata (odpowiednio 15% i 10%), najniższe zaś w kohortach osób powyżej 55 i 65 roku życia (po 1%). W grupie 15-34 lata wskaźnik używania aktualnego wynosił prawie 5%.

Zgodnie z danymi dotyczącymi wykształcenia uczestników badania, 13% osób z dyplomem szkoły wyższej deklaroowało używanie marihuany przynajmniej raz w życiu. W przypadku pozostałych kategorii (średnie, zasadnicze zawodowe, podstawowe) odsetki odpowiedzi nie przekroczyły 8%. Nie obserwuje się natomiast różnic w używaniu bieżącym oraz aktualnym. Istotnych różnic nie odnotowano także w odniesieniu do wielkości miejsca zamieszkania. Wskaźniki odpowiedzi dotyczące eksperymentowania dla osób z miejscowości do 100 tys. mieszkańców, miast 100-

499 tys. oraz powyżej 500 tys. mieszkańców były zbliżone i wynosiły 8-9%. Niewielkie różnice pojawiają się dopiero na poziomie używania aktualnego i bieżącego – osoby z największych miast najczęściej deklarowały kontakt z marihuaną.

Postawy wobec narkotyków

Od kilku lat w Polsce toczy się dyskusja na temat prawa narkotykowego, przedstawianego niekiedy jako zbyt represyjne i wymagające w związku z tym zmian. Warto poznać opinię społeczeństwa na temat kwestii związanych z narkotykami, takich jak stopień akceptacji używania substancji psychoaktywnych czy podejścia do karania za posiadanie używek.

W ramach badania respondentów zapytano czy używanie substancji psychoaktywnych powinno być dozwolone. 78% ankietowanych stwierdziło, że używanie marihuany powinno być zakazane, zdaniem 90% badanych używanie heroiny również nie powinno być dozwolone. Warto przypomnieć, iż według polskiego prawa używanie narkotyków nie jest zabronione. Z badań wynika zatem, iż w społeczeństwie dominują bardziej radykalne postawy niż w istniejących rozwiązaniach prawnych. Dla porównania - o wiele niższe odsetki badanych odnotowano wśród tych osób, które nie popierają zakazu używania alkoholu (11%) czy papierosów (16%). Poziom akceptacji dla substancji legalnych jest zatem o wiele wyższy niż dla nielegalnych.

Tabela 2. Używanie której z poniższych substancji powinno być zakazane (2013 r.):

	Alkohol	Marihuana	Heroina	Papierosy
Zdecydowanie tak	5%	55%	70%	7%
Raczej tak	6%	23%	20%	9%
Raczej nie	48%	12%	4%	46%
Zdecydowanie nie	39%	8%	4%	35%
Nie wiem/trudno powiedzieć	2%	2%	1%	3%

Źródło: opracow. własne, CINN KBPN

Badanych zapytano również czy w ich opinii posiadanie narkotyków, niezależnie od ich ilości, powinno być karane więzieniem. Blisko połowa respondentów (48%) była za takim rozwiązaniem.

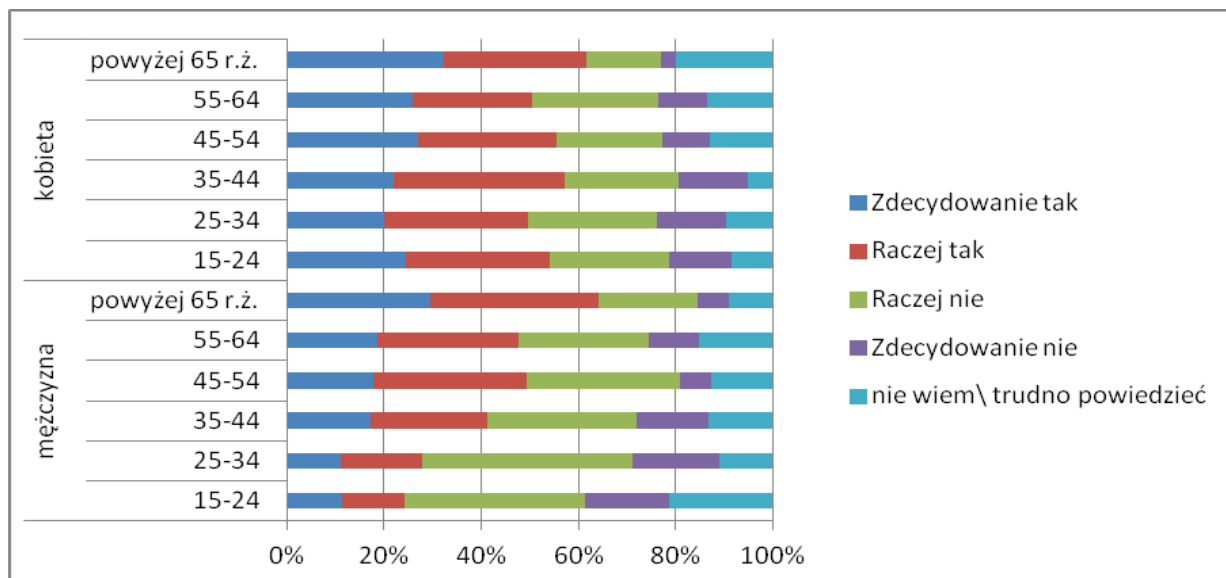
Tabela 3. Karanie za posiadanie narkotyków (2013 r.):

	Czy za posiadanie narkotyków, w jakiegokolwiek ilości, powinno się Pana(i) zdaniem karać więzieniem?
Zdecydowanie tak	21%
Raczej tak	27%
Raczej nie	27%
Zdecydowanie nie	12%
Nie wiem/trudno powiedzieć	12%

Źródło: opracow. własne, CINN KBPN

Zmiennymi różnicującymi poglądy na temat karania za posiadanie narkotyków są m.in. płeć, wiek oraz wykształcenie. Z wykresu 1 można wysnuć kilka wniosków. Po pierwsze, zarówno badani mężczyźni, jak i kobiety z najstarszej grupy wiekowej uważają, iż posiadanie narkotyku powinno być karane więzieniem. Po drugie, odsetek badanych, którzy odpowiedzieli, że posiadanie narkotyków nie powinno wiązać się z karą pozbawienia wolności, malał wraz ze wzrostem wieku badanych, tzn., że młodszy respondenci częściej deklarowali, że nie powinno się zostać ukaranym za posiadanie substancji psychoaktywnych. Po trzecie, mężczyźni z młodszych grup wiekowych rzadziej niż ich rówieśniczki, wskazują na karę więzienia jako sposób postępowania z osobami, których złapano na posiadaniu narkotyków.

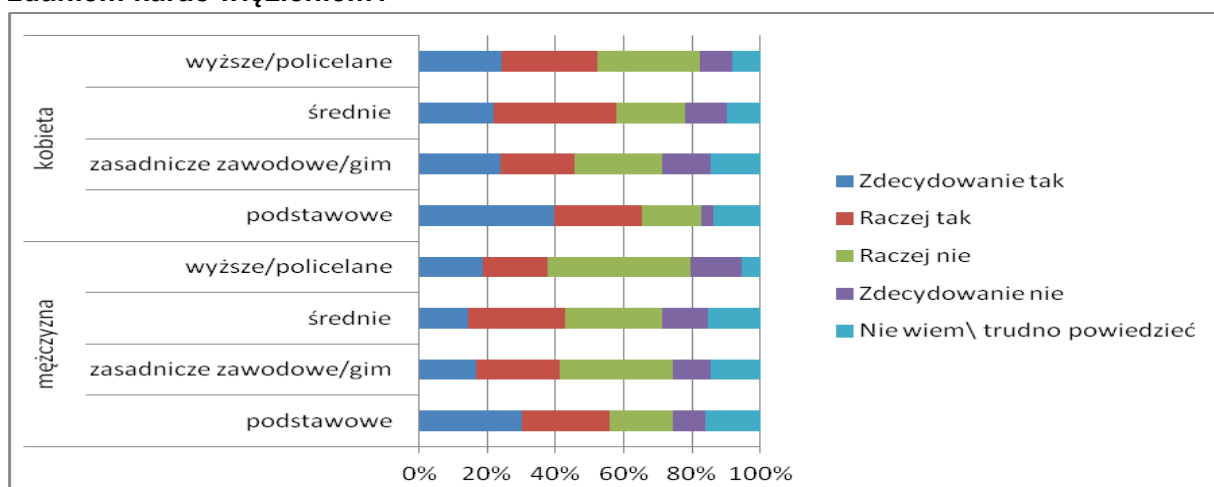
Wykres 1. Czy za posiadanie narkotyków, jakiegokolwiek ilości, powinno się Pana(i) zdaniem karać więzieniem?

Źródło: opracow. własne, CINN KBPN

Inną zmienną, która różnicuje wyniki uzyskane w badaniu jest poziom wykształcenia. Osoby z wykształceniem podstawowym także częściej deklarowały, że w ich opinii posiadanie nielegalnych substancji psychoaktywnych powinno łączyć się z karą pozbawienia wolności (por. wykres 2). Generalnie, wraz ze wzrostem poziomu wykształcenia badanych spada liczba osób, które popierają karanie za posiadanie. Zdecydowany sprzeciw wobec takiej praktyki wyrażają mężczyźni po szkole wyższej (15%) oraz – co ciekawe - kobiety z wykształceniem zawodowym/gimnazjalnym.

Wykres 2. Czy za posiadanie narkotyków, jakiegokolwiek ilości, powinno się Pana(i) zdaniem karać więzieniem?

Źródło: opracow. własne, CINN KBPN

Podsumowując, osobami, których zdaniem posiadanie jakiegokolwiek ilości narkotyku powinno łączyć się z karą pozbawienia wolności, są przede wszystkim kobiety, z najstarszych grup wiekowych (powyżej 55 roku życia), które zakończyły edukację po szkole podstawowej.

Podsumowanie

Do najbardziej popularnych nielegalnych substancji psychoaktywnych w Polsce należą przetwory konopi indyjskich i w mniejszym stopniu amfetamina. Do zażywania nielegalnych substancji psychoaktywnych w ciągu ostatniego roku przyznało się 2,5% badanej populacji, kiedykolwiek w życiu - 7,1%; dla marihuany wskaźniki te wynosiły odpowiednio 2,4% oraz 6,6%. Porównując wyniki dotyczące marihuany do używania jakiegokolwiek narkotyku można stwierdzić, że sięganie po nielegalne substancje w Polsce wiąże się przede wszystkim z używaniem przetworów konopi.

Używanie określonych substancji łączy się z określonymi zmiennymi demograficznymi. Po narkotyki częściej sięgają mężczyźni, z młodszych kohort wiekowych (15-34 lat), osoby z wyższym bądź średnim wykształceniem. Wyższe odsetki używania narkotyków zaobserwowano również w przypadku mieszkańców większych miast. Należy jednak zaznaczyć, iż cechy te są charakterystyczne dla użytkowników substancji nielegalnych. Działania profilaktyczne powinny zatem nie dotyczyć wyłącznie młodzieży, ale także młodych dorosłych; należy je jednak realizować przede wszystkim w miastach. Marihuana stanowić będzie największe wyzwanie dla systemu pomocy. Mimo sprzeciwu wobec używania tego narkotyku (78% za zakazem używania), wzrasta jego popularność, co może wiązać się ze wzrostem zapotrzebowania na leczenie. Według danych CINN z 2012, co druga osoba, która po raz pierwszy w życiu zgłosiła się do leczenia zrobiła to z powodu problemów związanych z używaniem marihuany. Wiąże się to z faktem, iż marihuana ma o wiele większe stężenie THC niż kilka lat temu (średnia zawartość THC według CLKP w 2013 r. wynosiła 10%), co oznacza, iż obecnie palący przyjmują jednorazowo większe dawki substancji narkotycznej, niż kiedyś. Amfetamina w dorosłej populacji jest najczęściej używanym stymulantem, jednakże poziom rozpowszechnienia jest mały. Po leki nasenne i uspokajające przyjmowane bez przepisu lekarza częściej sięgają kobiety, ze starszych grup wiekowych (powyżej 45 lat), mieszkanki wsi oraz mniejszych miejscowości, z wyższym bądź zawodowym wykształceniem. Wyniki badania pokazują, również że ruchy na rzecz legalizacji

marihuany nie mają szerokiego wsparcia społecznego. Prawie połowa społeczeństwa jest za karaniem więzieniem za posiadanie jakiegokolwiek ilości marihuany, trzy czwarte uważa natomiast, że używanie marihuany nie powinno być dozwolone.

Bibliografia:

Malczewski, A., Misiurek, A. (2013) Używanie nielegalnych substancji psychoaktywnych – wyniki badań. Serwis Informacyjny NARKOMANIA nr 1 (61) str. 10-14

Malczewski, A. (2014). Młodzież a substancje psychoaktywne w: Grabowska i inni (2014). Młodzież 2012, Warszawa 2014, Fundacja CBOS:
http://www.cinn.gov.pl/portal?id=15&res_id=673746

Malczewski, A. (2011), „Dopalacze, marihuana, haszysz w populacji generalnej - wyniki badań”
Remedium nr 3 (216), str. 26-27

Malczewski, A. (2011), „Używanie substancji psychoaktywnych w populacji generalnej”
Remedium nr 4 (217) str. 26- 27.

Sierosławski, J. (2011), Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną.” Raport z ogólnopolskich badań ankietowych zrealizowanych w 2011 r. Europejski program badań ankietowych w szkołach ESPAD, Instytut Psychiatrii i Neurologii